Powroty 1945... Die Rückkehr

[PL] Trzy fotografie powyżej: **Powrót rodziny Szymkowiaków z Generalnego Gubernatorstwa do Poznania, 1945.** (ZMP).
[DE] Drei Fotos oben: **Rückkehr der Familie Szymkowiak von dem Generalgouvernement nach Posen, 1945.** Quelle ZMP.

[PL] Większość obywateli polskich wysiedlonych z ziem wcielonych do III Rzeszy mogła tuż po wojnie wrócić do swoich domostw. Gotenhafen, Posen, Litzmannstadt nazywały się znowu Gdynia, Poznań i Łódź.
Jechali wozami lub załoczonymi wagonami kolejowymi, niekiedy szli pieszo. Ich domostwa często były zrujnowane i wyrabowane przez uciekających Niemców lub armię radziecką czy też przez polskich szabrowników. Musieli po raz kolejny budować swoje życie od nowa.
Najcięższe straty ziemie wcielone do Rzeszy poniosły w ludziach. 500 tys. mieszkańców Kraju Warty zginęło, tj. co dziesiąty mieszkaniec. Skutkiem zniszczeń wojennych i rabunków były też ogromne straty materialne. W Poznaniu i Łodzi straty w substancji mieszkaniowej oraz infrastrukturze sięgały 50%. Połowa ocalałych budynków wymagała remontu.
Traumatyczne przeżycia wieluset tysięcy deportowanych obywateli polskich długo pozostawały przeżyciem nie opowiedzianym. W komunistycznych czasach deportacje te były na marginesie zainteresowań oficjalnej historiografii, gdyż ich geneza była zbyt ściśle związana z Paktem Hitler Stalin, który był w PRL tematem tabu. Później wysiedlenia obywateli polskich były w zbiorowej pamięci przesłonięte przez obozy śmierci i holokaust. Po przełomie 1989 r. na pierwszy plan dyskursu historycznego weszły „białe plamy" z okresu władzy komunistycznej.
Los kilkuset tysięcy obywateli polskich wygnanych z ziem, wcielonych do III Rzeszy, jest do dziś wielkim zbiorowym doświadczeniem historycznym, które nie znalazło odpowiedniego wyrazu miejsca w europejskiej pamięci historycznej.

[DE] Die meisten der aus den ins Dritte Reich eingegliederten Gebieten ausgesiedelten polnischen Bürger konnten direkt nach Kriegsende nach Hause zurückkehren. Gotenhafen, Posen und Litzmannstadt hießen wieder Gdynia, Poznań und Łódź. Die Rückkehrer reisten auf Pferdefuhrwerken oder in überfüllten Zügen, manche gingen sogar zu Fuß. Ihre Häuser waren oft zerstört oder von fliehenden Deutschen bzw. der Roten Armee oder auch polnischen Plünderern ausgeraubt. Die Heimkehrer waren gezwungen, ihre Existenz ganz neu aufzubauen.
Die größten Verluste erlitten die ins Reich eingegliederten Gebiete an Menschen. Etwa 500.000 Einwohner des Warthegaus, d.h. etwa jeder zehnte Bewohner, kam während der Besatzungszeit ums Leben. Weitere Folgen der Kriegszerstörungen und Plünderungen waren enorme materielle Verluste. In Poznań und Łódź erreichten die Verluste an Wohnraum und Infrastruktur 50 Prozent. Die Hälfte der erhalten gebliebenen Gebäude musste renoviert werden.
Die traumatischen Erlebnisse von vielen hunderttausend Deportierten blieben lange außerhalb der öffentlichen Erinnerung. Zu sozialistischen Zeiten lagen diese Deportationen am Rande des Interesses der offiziellen Geschichtsschreibung, weil ihre Voraussetzungen zu eng mit dem - offiziell lange verschwiegenen - Hitler-Stalin-Pakt zusammenhingen. Später traten die Aussiedlungen polnischer Bürger im kollektiven Gedächtnis gegenüber den Todeslagern und dem Holocaust in den Hintergrund. Nach der Wende von 1989 dagegen kamen zunächst die „weißen Flecken" aus der Zeit der kommunistischen Herrschaft auf die Tagesordnung.
Bis heute ist das Schicksal von mehreren hunderttausend polnischen Bürgern, die aus den ins Dritte Reich eingegliederten Gebieten vertrieben wurden, eine kollektive Großerfahrung, die ihren angemessenen Platz in der europäischen historischen Erinnerung noch nicht gefunden hat.

[PL] **Powrót rodziny Horowskich ze wsi Dzierążnia koło Lublina, 1945.** (ZMP).
[DE] **Rückkehr der Familie Horowski aus der Verbannung im Dorf Dzierążnia bei Lublin, 1945.** Quelle ZMP.

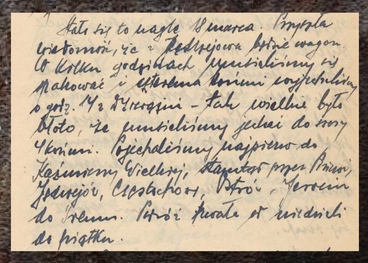

[PL] **Kartka z dziennika Jana Horowskiego z opisem powrotu z wygnania.** (ZMP).
[DE] **Faksimile aus dem Tagebuch von Jan Horowski mit einer Beschreibung seiner Rückkehr aus der Verbannung.** Quelle ZMP.

[PL] **Dzieci uratowane z obozu w Zwierzyńcu, 1945 r. (MZ)**
[DE] **Aus dem Lager Zwierzyniec gerettet Kinder, 1945.** (Quelle MZ)

[PL] **Parada zwycięstwa w Łodzi, 1945.** (MHML)
[DE] **Siegesparade in Łódź, 1945.** (Quelle MHML)

[PL] **Wyzwolenie Łodzi, styczeń 1945.** (MTNŁ).
[DE] **Befreiung von Łódź, Januar 1945.** Quelle MTNŁ.

[PL] **Powracający, Poznań 1945.** (MHMP/Zielonacki).
[DE] **Rückkehrende, Posen 1945.** Quelle MHMP/Sammlung Zielonacki.

[PL] **Stary Rynek w Poznaniu, 1945.** (MHMP/Zielonacki).
[DE] **Freude, Posen 1946.** Quelle MHMP/Sammlung Zielonacki.

[PL] **Sprzątanie schodów Opery poznańskiej po wyzwoleniu, 1945.** (MHMP/ Zielonacki).
[DE] **Putzen des Treppenaufgangs zur Oper Posen nach der Befreiung, 1945.** Quelle MHMP/Sammlung Zielonacki.

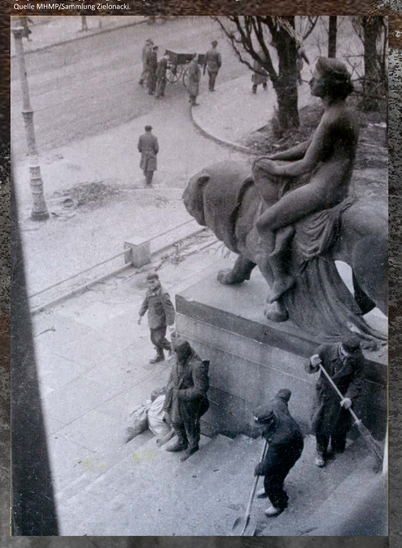

[PL] **Sprzątanie ruin, Poznań 1945.** (MHMP/ Zielonacki).
[DE] **Trümmerbeseitigung, Posen 1945.** Quelle MHMP/Sammlung Zielonacki.

[PL] **Powojenny pożar uliczny Poznania, 1945.** (MHMP/Zielonacki).
[DE] **Straßenbild von Posen, 1945.** Quelle MHMP/Sammlung Zielonacki

Zdjęcie poniżej:
Radość z końca wojny, Poznań, maj 1945. (MHMP/Zielonacki).

Hintergrundbild:
Siegesparade, Posen, 9.Mai 1945. Quelle MHMP /Sammlung Zielonacki.